Vlaamse Regering

DE MINISTER–PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, DE VLAAMSE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN, CULTUUR, ICT EN FACILITAIR MANAGEMENT
DE VLAAMSE MINISTER VAN ECONOMIE, INNOVATIE, WERK, SOCIALE ECONOMIE EN LANDBOUW
DE VLAAMSE MINISTER VAN BINNENLANDS BESTUUR, BESTUURSZAKEN, INBURGERING EN GELIJKE KANSEN
DE VLAAMSE MINISTER VOOR ONDERWIJS, SPORT, DIERENWELZIJN EN VLAAMSE RAND
DE VLAAMSE MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME
DE VLAAMSE MINISTER VAN FINANCIËN EN BEGROTING, WONEN EN ONROEREND ERFGOED
DE VLAAMSE MINISTER VAN MOBILITEIT EN OPENBARE WERKEN

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: goedkeuring Vlaamse klimaatstrategie 2050

Samenvatting

Artikel 15 van Verordening (EU) 2018/1999 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2018 inzake de governance van de energie-unie en van de klimaatactie, vereist dat elke lidstaat uiterlijk op 1 januari 2020, en daarna om de tien jaar, een langetermijnstrategie indient bij de Commissie met een perspectief van minstens dertig jaar. Verder bepaalt artikel 15 en Annex IV van deze verordening ook de minimuminhoud waaraan de nationale strategieën moet voldoen.

Binnen de Nationale Klimaatcommissie en ENOVER zijn werkafspraken gemaakt om België in staat te stellen aan deze verplichting tegemoet te komen. Zo werd afgesproken dat elk gewest een eigen strategie zal opstellen, die vervolgens zal samengevoegd en geïntegreerd worden in een Belgische strategie.

Het Waals Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest hebben hun langetermijnstrategie reeds goedgekeurd. De voorliggende Vlaamse klimaatstrategie – die loopt tot 2050 - komt voor wat betreft het Vlaams Gewest tegemoet aan de Europese vereisten en de gemaakte afspraken binnen België. Wanneer ook deze wordt goedgekeurd, kunnen de strategieën gecompileerd worden op Belgisch niveau en vervolgens gecommuniceerd worden aan de Europese Commissie. Voorliggende nota beoogt de goedkeuring van de Vlaamse klimaatstrategie 2050, die later aan de Europese Commissie zal worden genotificeerd als onderdeel van de Belgische klimaatstrategie 2050.

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

Alle beleidsvelden.

1 Internationale verbintenissen

Met het Klimaatakkoord van Parijs verbinden 195 partijen zich ertoe om de globale temperatuurstijging tot ruim onder 2°C ten opzichte van het pre-industriële niveau te houden en om inspanningen te doen om de stijging te beperken tot 1,5°C. Hiertoe moeten de globale broeikasgasemissies zo snel als mogelijk pieken om vervolgens snel te dalen, met als einddoel een balans tussen de antropogene emissies en de opname van broeikasgassen in de tweede helft van deze eeuw. De ontwikkelde landen nemen hierbij het voortouw en reduceren hun broeikasgasemissies drastisch de komende decennia.

Naast een Nationaal Bepaalde Bijdrage op middellange termijn (2025/2030), vraagt het Akkoord van Parijs ook aan alle lidstaten om tegen 2020 een lage-uitstoot ontwikkelingsstrategie (*Low GHG Emissions Development Strategy*) op te stellen en te communiceren.

2 Europees kader

In 2011 ontwikkelde de Europese Commissie een Routekaart naar een concurrerende koolstofarme economie in 2050 (COM (2011) 112), met daarin de belangrijkste mijlpalen en noodzakelijke verwezenlijkingen om de Europese broeikasgasemissies tegen 2050 te reduceren met 80% t.o.v. 1990.

In 2018 publiceerde de Commissie een geactualiseerd voorstel van langetermijnstrategie onder de naam 'A Clean Planet for All' (COM (2018) 773). In dit voorstel – en vooral in de diepgaande analyse hierbij – wordt verkend via welke pistes de EU kan komen tot een netto-nuluitstoot tegen 2050.

Op de Europese Raad van 12 december 2019 bekrachtigde de Europese Raad de doestelling van een klimaatneutrale EU in 2050, conform de doelstellingen van de Overeenkomst van Parijs.

Het engagement uit het Akkoord van Parijs om tegen 2020 een langetermijnstrategie te ontwikkelen, is voor EU lidstaten ook juridisch verankerd: artikel 15 van Verordening (EU) 2018/1999 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2018 inzake de governance van de energie-unie en van de klimaatactie, vereist dat elke lidstaat uiterlijk op 1 januari 2020, en daarna om de tien jaar, een langetermijnstrategie indient bij de Commissie met een perspectief van minstens dertig jaar. Artikel 15 en Annex IV van die verordening legt ook de minimuminhoud vast waaraan de strategieën moeten voldoen.

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

De Europese planningsverplichtingen gelden voor de lidstaat België. In samenwerking tussen de gewesten en de federale overheid worden in de schoot van de Nationale Klimaatcommissie en ENOVER werkafspraken gemaakt met het oog op de tijdige indiening en afstemming van deze planningsverplichtingen. Zo werd m.b.t. de Belgische langetermijnstrategie overeengekomen dat elk

gewest een eigen strategie zal opstellen, die vervolgens zal samengevoegd en geïntegreerd worden in een Belgische strategie.

De Vlaamse Regering keurde reeds vroeger strategische langetermijnvisies goed, zoals de overkoepelende visienota 'Visie 2050, een langetermijnvisie voor Vlaanderen', de Vlaamse Energievisie van 2017.

Op 9 december 2019 keurde de Vlaamse regering het Vlaams Klimaat- en Energieplan 2021-2030 goed.

Ten slotte is er het regeerakkoord van oktober 2019, waarin een aantal krachtlijnen voor de Vlaamse klimaatambities op lange termijn zijn vastgelegd (bv. minstens 80% reductie tegen 2050). Die krachtlijnen zijn gehanteerd als uitgangspunt voor de Vlaamse klimaatstrategie 2050.

Na goedkeuring van de Vlaamse klimaatstrategie, zal deze strategie samen met de Waalse en de Brusselse strategieën gecompileerd en geïntegreerd worden in een Belgische Klimaatstrategie 2050, die nadien ingediend zal worden bij de Europese Commissie.

2. INHOUD

De Vlaamse klimaatstrategie bevat 4 belangrijke onderdelen:

A. EEN STREEFDOEL VOOR VLAANDEREN TEGEN 2050

Vlaanderen erkent en onderschrijft de noodzaak om de globale temperatuurstijging te beperken tot ver onder 2°C ten opzichte van het pre-industriële niveau, en om inspanningen te doen om de stijging te beperken tot 1,5°C ten opzichte van het pre-industriële niveau. Het behalen van deze doelstelling kan maar bereikt worden door wereldwijde actie. In Vlaanderen werken we volop aan onze eigen omslag, en dragen we bij aan de wereldwijde transitie.

Daarbij streven we ernaar om de broeikasgasemissies van de sectoren die niet gedekt zijn door het EU ETS (zogenaamde niet-ETS sectoren) te reduceren met 85%[1] tegen 2050 (ten opzichte van 2005), met de ambitie om te evolueren naar volledige klimaatneutraliteit. Voor de ETS sectoren schrijven we ons in binnen de context die Europa bepaalt voor deze sectoren met een steeds krappere emissieruimte onder het EU ETS en zetten we in op de ondersteuning van de bedrijven naar een verregaande omschakeling naar klimaatvriendelijke productiesystemen.

B. EEN BESCHRIJVING VAN EEN TOEKOMSTBEELD VOOR DE VERSCHILLENDE SECTOREN

Gezien de wijdverspreide uitstoot van broeikasgassen, worden verregaande inspanningen van alle maatschappelijke sectoren verwacht, rekening houdend met hun potentieel en specifieke karakteristieken. Daarom leggen we per sector een indicatieve bijdrage en een toekomstbeeld vast voor het jaar 2050.

[1] Via een bottom-up aanpak komen we in de klimaatstrategie uit op een reductie van 84,7% in 2050 ten opzichte van 2005. In lijn met de andere percentages vermeld in de strategie wordt dit cijfer afgerond tot 85%.

Een dergelijke verdeling laat toe na te gaan of de inspanningen van de verschillende sectoren toereikend zijn om het algemene streefdoel te bereiken, en geeft ook meer duidelijkheid over de omvang van de uitdaging. De vastlegging van verwachte/beoogde emissiereducties per sector tegen 2050 is bovendien ook vereist door de Europese Governance Verordening .

Toekomstbeelden zijn beschreven voor 6 sectoren:

1. productie van elektriciteit en warmte
2. industrie (inclusief indicatieve bijdrage voor wat betreft de niet-ETS industrie)
3. transport
4. gebouwen
5. landbouw en agrovoedingsketen
6. bodems, bossen en biomassa

C. EEN BESCHRIJVING VAN DE MANIER WAAROP WE MET DE TOEKOMSTIGE GEVOLGEN VAN KLIMAATVERANDERING ZULLEN OMGAAN

Waar we in Vlaanderen willen inzetten op ambitieuze emissiereducties om de impact van klimaatverandering zoveel mogelijk te beperken, moeten we ook omgaan met de nu reeds voelbare en meetbare, en toekomstige gevolgen van klimaatverandering. Uitgangspunt hierbij is de versterking van de veerkracht en robuustheid van de omgeving.

In de voorliggende strategie worden eerst de belangrijkste gevolgen van klimaatverandering in Vlaanderen in kaart gebracht. Om Vlaanderen voor te bereiden op deze gevolgen, wordt vervolgens ingegaan op de krachtlijnen van het Vlaamse adaptatiebeleid.

D. EEN BESCHRIJVING VAN DE RANDVOORWAARDEN VOOR EEN GESLAAGDE TRANSITIE

De transitie naar een broeikasgasarm Vlaanderen vergt significante inspanningen van zowel burgers, ondernemingen als overheden, en kan enkel een succes worden indien aan een aantal belangrijke randvoorwaarden wordt voldaan. Voor een stuk heeft Vlaanderen zelf controle over deze randvoorwaarden, maar voor een groot deel zijn we hiervoor ook afhankelijk van evoluties buiten onze grenzen en invloed, zowel op Europees als op mondiaal niveau.

In de strategie wordt ingegaan op onderstaande randvoorwaarden:

1. innovatie en technologische ontwikkeling
2. een coherent beleidskader met de juiste prikkels en aandacht voor competitiviteit en sociale rechtvaardigheid
3. een Vlaamse beroepsbevolking met de juiste competenties
4. voldoende financiering voor de nodige investeringen
5. een efficiënte ruimtelijke ordening
6. voldoende betrouwbare en betaalbare klimaatneutrale energie
7. de centrale rol van de circulaire economie

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Omwille van het strategische karakter van deze strategie zijn er vooral streefbeelden beschreven, en bevat de strategie bewust weinig concrete maatregelen.

Eventuele doorwerking van de Vlaamse klimaatstrategie zal gebeuren via maatregelen die in de opeenvolgende Vlaams Energie- en Klimaatplannen zullen worden genomen. De realisatie van maatregelen die in uitvoering van de voorliggende strategie zullen worden genomen zullen worden gerealiseerd binnen de begroting van elk van de verantwoordelijke vakministers.

De voorgestelde beslissing heeft dan ook als zodanig geen weerslag op de begroting van de Vlaamse Gemeenschap.

Het gunstig advies van de Inspectie van Financiën van 19 december 2019 gaat als bijlage 2.

B. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Het voorstel van beslissing heeft geen weerslag op het personeelsbestand en de personeelsbudgetten van de Vlaamse Gemeenschap.

C. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Het voorstel van beslissing heeft geen weerslag op de lokale en provinciale besturen.

3. VERDER TRAJECT

Na goedkeuring van deze Vlaamse klimaatstrategie, zal deze strategie gecompileerd en geïntegreerd worden in een Belgische langetermijnstrategie, die nadien ingediend zal worden bij de Europese Commissie.

Het Vlaams Regeerakkoord 2019-2024 voorziet in een effectief participatietraject om alle belanghebbenden – burgers, het middenveld, de ondernemingen en de verschillende overheden – nauw te betrekken bij de verdere uitwerking van het Vlaams klimaatbeleid. Deze langetermijnstrategie zal ook in de komende maanden en jaren verder besproken worden met de verschillende belanghebbenden, als onderdeel van het participatietraject dat ook vermeld is in het VEKP. Tijdens dit proces kan er waar nodig ook werk gemaakt worden van verdere (modelmatige) onderbouwing om de impact en interacties van de vooropgestelde ambities en bouwstenen verder in kaart te brengen. Op basis van dit traject en verdere onderbouwing kan de strategie verder verfijnd en waar nodig bijgestuurd worden.

Deze strategie is dus geen eindpunt, maar eerder een startpunt van een lang en volgehouden proces.

4. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist, met dien verstande dat deze beslissing geen enkel financieel of budgettair engagement inhoudt:

1. Haar definitieve goedkeuring te hechten aan de Vlaamse langetermijnstrategie 2050;
2. De Vlaamse minister, bevoegd voor omgeving en energie, te gelasten de Vlaamse klimaatstrategie 2050 te bezorgen aan de Nationale Klimaatcommissie en ENOVER.

De minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management,

Jan JAMBON

De Vlaamse minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale economie en Landbouw, en viceminister-president van de Vlaamse Regering,

Hilde CREVITS

De Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, en viceminister-president van de Vlaamse Regering,

Bart SOMERS

De Vlaamse minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, en viceminister-president van de Vlaamse Regering,

Ben WEYTS

De Vlaamse minister van Justitie En Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme,

Zuhal DEMIR

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed,

Matthias DIEPENDAELE

De Vlaamse minister van Mobiliteit en Openbare Werken,

Lydia PEETERS